

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

22. Ignorantia illa profunda rerum agendarum non potest esse in pura
natura.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

1. 2. q. 109.
art. 3.

Vicina autem est concupiscentia alia peccati lapsa, quam communiter Scholastici malitiam voluntatis vocant. Hanc Medina vocat odium rerum spiritualium atque celestium. Quod si quis recte intellexerit, concupiscentiam non posse ex Dei conditione proficisci, longe certius hoc intelliget de tali malitia voluntatis, quam tamen certum est ad statum puræ naturæ juxta Scholasticorum placita pertinere.

Non enim differt natura lapsa à pura, nisi ut à nudo spoliatus. Itaque si præcedenti argumenta evincant concupiscentiam in statu puræ naturæ tanquam à creante Deo esse non posse, multò fortius evincant abesse debere malitiam voluntatis. Ut non sit opus de illa latius hoc ostendere. Nunc de ignorantia nonnihil adjiciendum est.

C A P V T X X I I.

Ignorantia illa profunda rerum agendarum non potest esse in pura natura.

Argumentum
ad id opus
15, contra
statum puræ
naturæ

Handwritten note:
Lapsa natura

Supra hoc lib.
2. de
statu naturæ
re lapsæ.

Supra hoc lib.
2. de
statu naturæ
re lapsæ.

Supra hoc lib.
2. de
statu naturæ
re lapsæ.

ALIVÈ verò argumentum gravissimum contra statum puræ naturæ ex ignorantia illa invincibili juris naturalis peti potest, ex qua docet Augustinus infinita ab hominibus etiam subinde sanctis peccata perpetrari. De qua ignorantia ne actum agamus, lectorem que nimis prolixitate fangemus videnda sunt quæ supra in tractatu de penis peccati originalis fuisse diximus. Videlicet quod fidei Catholicæ si, juxta sanctum Augustinum, peccata inde pullulantia vera esse peccata, & penis homines obnoxios constituit. Ex istius ergo doctrinæ hypothese ratio illa texti potest. Ignorantia illa juris naturalis cum qua nunc dominata hominis natura nascitur, tam est contraria creaturæ rationali, & ita mala, ut quicquid inde nascitur hominem culpæ reum faciat. Non potest ergo fieri ut homo in illis horrendis tenebris à Deo condatur an æquam eas aliqua iniquitas promerere. Nam alioquin nulla ratio est cur non ipsi Deo tota illa iniquitas, quæ ex tenebris illis nascitur, ac nasci de eis, optimo jure transferatur, eodem vi et modo quemadmodum de concupiscentia superius diximus. Et quamvis verissimum sit hujusmodi ignorantia lapsus non tunc fore lapsus humana natura sed naturalis conditionis motus, sicut neque concupiscentia nefariarum quaruncunque libidinum peccata dici posse de laravimus, hoc tamen ipsum absurdissimum est, ut ea quæ nunc in isto præfenti statu peccata esse natura repugnantia, Christiana nos doctrina docet, ea sola Dei condentis, & ita quadammodo ea perpetrantis vel perpetrare facientis majestate purgemus. Nam si, ut Augustinus dicit, non est ista pena hominis, quod per ignorantiam juris naturæ peccat, sed natura, nulla ista peccata sunt. Si enim non receditur ab eo modo, quo natura aliter factus est ut melius esse non possit, ea quæ debet fieri, cum ista facit. Tota ergo talium actuum scditas redit in Deum, hoc ipso quo factam cum illis tenebris ignorantia quas exhaerere non potest conditam & naturaliter condendam esse decernimus.

At forte nulla scditas est, sed naturalis dumtaxat imperfectio, ignorando in ipsas ju-

ris naturæ regulas impingere? Quis hoc nisi omnis honestus ignarus & cæcus dixerit? Audi interim, quid in eodem loco Augustinus de illis ignorantia peccatis quæ committimus natura damnata cæcitate subijciat. Si autem homo qui nunc nascitur cum ista ignorantia bonus esset aliter esset. Nunc autem quia ita est, non est bonus, nec habet in potestate ut bonus sit, sine non videndo qualis esse debeat sine videndo, & non valendo esse, qualem debere esse se videt.

Eccc confidenter pronunciat ex pura ratione contra Manichæos disputans, hominem qui cum tanta ignorantia nascitur non esse bonum, nec esse posse bonum, propter caliginis istius altitudinem atque tenacitatem.

Nam adversus Manichæos differit, apud quos non poterat quicquam ex originali lapsu hypothese demonstrare, quod non solum commentitium esse senserant, sed etiam ignorantiam, una cum concupiscentia humanæ naturæ à malo principio concretam esse & naturalem. Ipsa igitur sola scditas istius ignorantia sicut & concupiscentia Augustino satis est ut naturali ratione pronunciet, hominem non esse bonum qui cum illa procreatur. Itaque postquam adversus istos originali peccati negatores consecisset Augustinus, ut jam jam diximus, nulla esse peccata ignorantia si illa non est pena hominis, sed, ut ipsi volebant humanæ naturæ concretæ & naturalis, quia quæ debet faceret cum hæc faceret; mox concludit, fieri non posse quin illa sceleris aliojuss perpetrati pena sit: Penam istam, inquit, esse quis dubitet? Omnis autem pena si iusta est peccati pena est & supplicium nominatur, si autem iniusta pena est quam pena esse nemo ambigit, iniusto aliquo dominante homini imposita est. Porro quia de omnipotentia Dei & iustitia dubitare de mentis, iusta hæc pena est & pro peccato aliquo penditur. Sed quia Manichæos longe aliter de causâ ignorantia & concupiscentia sentire certus erat, breviter eorum sentia velut absurda perstringit: Non enim quisquam iniustus dominatur aut surripere hominem potuit velut ignorans Deo, aut extorquere invito, tanquam invalidiori, vel terrendo vel confugendo ut hominem iniusta pena cruciaret.

Itaque

Itaque obstructis effugijs Manichæorum omnibus, qui hoc factum imaginabantur ex illo conflictu naturæ mali cum Deo, qui calamitatum regnis suis impendentium metu, partem subtilitatis suæ, naturæ malæ miscuisset, unde illa ignorantia & concupiscentia malignitas in humana natura grassabatur, rursus concludit ex ipsa rei natura & evidentia: Relinquitur ergo ut hæc iusta pœna de damnatione hominis veniat; non videlicet de natura mali Deo bono prævalentis, quia in pium est; non de Deo bono homini concretantis, quia in pium est, sed de damnatione peccantis creaturæ.

Nec dissimili modo contra Pelagianos ex ipsa ignorantia profunditate concludit; ignorantiam istam non puram naturam esse nec ipsi delirabant, sed pœnam alicujus delicti alicubi perpetrati. Omnes enim cavillationes rejicit quibus ista ignorantia à malitia in parvulis ipsis purgari potest videtur. O, eræ pretium est filium ipsi in disputationis integre protentum intellegere: *Alli in recentem naturam profundissimam ignorantiam videmus illas, inquam, consideremus tenebras mentis atque rationales, in quibus & Deum prorsus ignoramus, cuius sacramentis etiam cum baptizati ut obijciunt. In his quæro, unde, & quando submersi sunt. Ecce disputationem de causa ignorantia ex natura rei ipsius indagantem, & de versis eos qui illam puræ naturæ comitem existimantes peccati pœnam esse pernegabant. Eos igitur primum, qui propria parvulorum peccata sic plecti dicerent (nam eo stultitiam quidam Pelagianorum venerant, ne ex originali peccato illi videri putaretur) ipsa rei absurditate confutat: *Trane vero eas hic contraxerunt, & in hac vita sua iam propria per minam negligentiam oblitiscunt Deum, fruantes vero & religiose vixerunt vel in utrisque malis? Dicant ista qui ausi fuerint, audiant qui voluerint, dicant qui potuerint &c. Mox aliam Pelagianorum opinionem reprimit, quæ prope omnium unanimis fuit: putabant enim ignorantiam velut naturæ puræ coherentem non esse in parvulis malam; *An nullum est ignorantia malum, inquit, & ideo nec puræ, andam? Et qui an illa vox? Delicta iure tuta? Ignorantia nate ne meminerit? Est enim damnabiliora peccata sunt quæ ab sceleribus & iniquitatibus: tamen si ignorantia peccata in illa essent, hoc non degerimus quæ dicitur, delicta iuventutis & ignorantia mea ne memineris. Itaque repetita denuo propolitaque quaestione, tertiam tergiversationem rejicit, quæ in secunda clauderetur, nempe quod sit natura hominis puri sic incipere quemadmodum parvulos nostros nasci cernimus: *In illis igitur ignorantia, densissimas tenebras & in anima infertur recentis ab utero, utique anima hominis, utique anima rationalis, Non solum indocta verum etiam indoctis incet, quare, aut quando, aut unde contrita est? Vbi quot sunt verba, quot sunt argumenta quibus tacite, confici cupit, non facile esse naturale, istud parvuli nascentis exordium, Nam tenebræ, & densissima, & infantis, & recentis ab utero, & anima rationalis, &****

*A non solum indocta, quæ facile erudiri posset, sed etiam indoctis, aliquid profectò suæ magnitudine & pervicacia pœnale clamât in tanta rationalis creaturæ recentis à Deo condita innocentia. Itaque quaestionem propius tangens, si nature est hominis, inquit, sic incipere, *Ibidem.* sicut vos Pelagiani communi voce constitutis, & non iam vitiosa est ista natura, cur non talis creatus est Adam? Cur ille capax præcepti & valens videri & omnibus animalibus nomine impetere? hoc est cur Adæ natura est aliter condita? Concludit statim ex illa horrenda ignorantia magnitudine, necessariò pœnam esse peccati non naturæ puræ primordium, *Iste autem nesciens ubi sit, quid sit, a quo creatus, a quibus genitus iam reus delicti, necdum capax præcepti, tam profunda ignorantia caligat in novitatis & præfusus, ut neque tanquam de somno ex istis possit, ut hæc saltem demonstrata cognoscat, sed respicitur tenetis quo hanc nescio quam velut ebrietatem non per manum nostram sicut qualiter gravissimè sedit sed per alios, non mentes atque annos paulatim digerat. Hæc enim tantæ exaggerationis tantæ obli-mat eò, ut ex tenebrarum densissimarum horrore, non eam naturæ puræ conditionem, sed pro aliqua iniquitate damnatæ supplicium esse fateamur. Quam cum originalem esse insciamini, restat de his actualis: *Hoc solum.* igitur tam magnum ignorantia atque infirmitatis malum, si in hac vita iam istis parvulis detraherentur, ubi, quando, quomodo magis aliquid in pœtate commissa repente tantis tenebris in volubili sunt?**

Hunc vere scopum & sensum esse sancti Augustini, ut videlicet ita peram naturarum Pelagianorum tenebris illis velut nati fallibus involutum expugnet, ex eis quæ statim subijcit adhuc uberius patet: *Dicit alius, *Ibidem.* inquit, si hæc natura pura non sunt sed vitiosa primordia, hoc est si ignorantia non ex natura conditione, ut Pelagiani volunt, sed necessariò ex aliquo peccato naturam vitiantem nascitur quæ scilicet talis non est creatus Adam, cur Coribus longe excellentior & certe sine ullo peccato natus ex Virgine, in hac tamen infirmitate corporis atque etate præcreatus apparuit? Respon-det Augustinus totum discrimen ex peccato nasci: *Huc, inquit, propositioni respondemus: Adam propterea non talem creatum, quia nullus parentis precedente peccato, non est creatus in carne peccati. Nos ideo tales quia illius precedente peccato nati sumus in carne peccati. Quod est aperit dicitur: sola causa est quia natura humana in Adam adhuc peccato carens, non potuit eum tantis rationalis mentis tenebris conditi, sicut vos naturam humanam in parvulis condi singitis. Si enim non est illa causa, tantum est illud ignorantia & infirmitatis animi in parvulis malum, ut alterius duplatis substantia cum Manichæis dici debeat. Quod cum falsissimum sit, necesse est tantam ignorantiam esse pœnam. Hoc se velle statim luculentius prodit, dum explicat se non de corporis sed mentis differentia & mirabili parvulorum infirmitate loqui: *Sed agitur, inquit, de illius mentis quadam valentia usus, rationis, quo præceptum***

ceptum Dei in eorum mandatis & doculis Adam ceperet, & facile posset enclodere si vellet. Nunc autem homo sic miseratur, ut omnino non possit propter horrendam ignorantiam atque infirmitatem non carere sensibus, cum omnes factamur in parvulo non alienis, sed eiusdem similitudine, cuius in primo homine fuit, hoc est rationalem animam degere. Quamquam non solum illa ignorantia & imbecillitas mentis, sed etiam ipsa tanta carnis infirmitas, nescio quid, quantum arbitror, parate demonstrat. Hæc satis ostendunt quantum arbitror ex ipsa ignorantia magnitudine colligere Augustinum non nisi peccabilem esse posse, ideoque solummodo non potuisse huiusmodi puræ naturæ in Adamo esse primordium, quia ille sine peccati iniquitate condebat. Hæc est ergo etiam causa cur similiter à Christo Domino, non solum concupiscentiam, sed etiam parvulorum ignorantiam longe submoveat, quia sine peccato precedente in creatura rationali esse non potest: Quam plane ignorantiam (parvulorum) nullo modo crediderim fuisse in infante illo in quo verbum caro factum est, ut habitaret in nobis: Nec illa ipsius animi infirmitatem in Christo parvulo fuerim suspicatus quam videmus in parvulis. Quæ tanta dicit asseverantia ut absurditatem commentii Pelagiani de naturæ puritate subverteret, cur enim obsecro, illam quam videmus in parvulis ignorantiam & concupiscentiam nullo modo fuisse in infante Christo vel credere vel suspicari ausus fuerit, si in illis nihil est mali, sed citra ullius peccati iniquitatem ex primordiis naturæ puræ natura fluit? Nimirum quia utraque tantam in se malitiam, & quemadmodum de concupiscentia loquitur, iniquitatem claudit, ut impossibile sit citra peccati meritum ejus causam esse, vi primæ productionis in sua creatura Creatorem. Ex qua doctrina, quam & recentiorum schola proficitur novum argumentum contra puræ naturæ statum sumitur. Christus enim Dominus naturam humanam in puris naturalibus assumere potuit: horret autem animus cogitare quod rebellionem contra spiritum, pronitatem peccandi, peccandi desideria, difficultatem operis boni, pudoris necessitatem profundamque illam ignorantiam assumere potuerit. Cur non enim & peccabilem eum tunc futurum fuisse fide repugnante fateamur? Prohunc enim ad peccandum esse, ac desiderare peccatum, supponit posse peccare. Vnde Augustinus: profecto enim peccatum etiam maior Christus fecisset, si parvulus habuisset. Nam propterea nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, quia nullus est hominum præter ipsum qui peccatum non habuerit infans ætatis exortu. Peccati quippe nomine ibi intelligi concupiscentiam, quam ipse peccatum nominare solet, & propter quam in grandiore ætate peccata perpetrantur non est dubium. Cum ergo Christus plagas illas assumere non potuerit eum illis pudendis effectibus, signum evidens est

as non esse humanæ conditioni naturales. Sed ut de concupiscentia superledeamus, de qua satis diximus, si fructus itius arboris ignorantia attendimus, nihil omnino ex ea, quemadmodum quoque de concupiscentia jam ante tradidit Augustinus, deprehendimus nasci posse nisi malum. Error enim & stultitia genuinæ soboles sunt illius profundissima puerilis ignorantia. Nam de erroris fonte dicit Augustinus, a Ex ignorantia debent fieri error. Et alibi: Non nisi r. tum ignorantia potest errari. Error aut quo in rebus eligendis & agendis fallimur, sapientiam impedit, & stultitia nuncupatur. Vtrumque vero grave admodum est creaturæ rationalis malum, quod non potest à Deo creatante, sed tantummodo à culpa naturam viriante proficisci. Vnde de malitia erroris omnis Augustinus: Sed diligentiùs considerata veritate cum nihil sit aliud errare, quam veram putare quod falsum est, falsumque quod verum est; vel certum habere pro incerto, incertum pro certo, sive falsum, sive si verum: idque tam in animo disforme, atque incertum quam pulchrum ac decorum esse sentimus, vel in loquendo, vel in asserendo est, non non. Et paulo post exsertius: Ipse per se ipsum error aut magnum in re magna, aut parvum in re parva, semper est malum. Quis enim nisi errans malum negat, approbato falsa pro veris, aut habere incerta pro certis, vel certa pro incertis? Omnis autem error in discernendo iure naturæ sine dubio magnum est malum. Inde quippe nascitur, ut putet malum esse quod bonum est, aut bonum quod malum; ut Deo placere quod displicet ac displicere quod placet. Denique ut per huiusmodi stultitiæ fiducia in delictis ignorantia quibus vita humana plena est, velut in iustitia luce versetur. Huiusmodi insipientia primus est originalium tenebrarum, cum quibus in hunc mundum nascimur, & in pura natura perinde nasceremur, fructus: in quem necesse naturam humanam primum in pueris prorumpere, antequam ad sapientiam, quæ sola Deo placeat, possit ascendere. Quæ de re pulchre Augustinus ad versus istarum plagarum originalium, velut naturæ puræ proprietatum buccinatorem Iulianum: Quis ignorat omnes homines quicumque sapientes sunt, ex insipientibus fieri? Nisi forte aliqui ex præconibus medicorum (verbi gratia Joannes Baptista) magna eius multumque, in solis gratia ad sapientiam non ex insipientia, sed ex infantia transire potuerit. Sed hoc gratiæ est, non naturæ etiam puræ beneficium: ut ex hoc ipso perspicuum sit malum istud quod à Scholasticis puræ naturæ citra culpam adherere posse sancitur, non nisi malum, hoc est insipientiam in pueris vanitatemque proferre. Quæ de re pulchre adhuc Augustinus: Quis autem non quoties probet restibus rebus humanis, parvulum pridem nihil sapere, deinde crescendo vana sapere? Et postea si ad sapientiam sortem pertinet, restis sapere, atque ita ab infantia ad sapientiam per insipientiam mediam pervenire? Hæc Augustinus ad versus Iulianum

149

Lib. 1. de perc. met. cap. 29.

Lib. 5. cont. col. cap. 15.

lianum, qui naturam in parvulis velut puram sine vitio, sine virtute laudabat. Sed hoc insipienter ab ipso totaque hæresi Pelagiana fieri, non ex scriptura, non ex traditione, non ex hypothese alterius elevata scilicet nature statu, quam supponere contra tales adversarios sine insigni absurditate non poterat, sed ex hujusmodi fructibus ignorantie & concupiscentie puerilis, concudit Augustinus: *Quapropter humana natura qua tacet in parvulis, cui laudibus vestris Salvatorem tanquam sana sit, eo quod pura sit, invidetis, quemadmodum prius prospera insipientia, quam sapientie fructus videtis, & radice eius vitium vitare non vultis; aut videtis quod peius est, & negatis.* Et alibi in eodem sensum: *Quare diligenter utrum habitare cum prospera puerilis vanitas possit, per quam necesse est ex infantia parvulus transeat, qui tamen transit; & consideret qui primus fructus nascatur de radice quam laudas: Et quanta in contrarium mutatione opis habeat, ut diligatur à Deo. Fructus enim insipientie & vanitatis tam sunt mali, tam repugnantes virtuti atque sapientie, ut ex eorum sola consideratione causam adversus Iulianum confici putet, utpote qui non possint à laudabili, quam plantaverit conditor Deus, sed tantummodo à vitiosa per culpam hominis radice proficisci.* Quapropter identissime contra itum puræ nature fabricatorem, non modo de tali parvulorum insipientia, quæ nisi per gratiam curati non potest, sed etiam de quorundam quasi naturali fatiitate concludit: fieri nullo modo posse quin sint supplicia peccatorum: *Vnde poterunt in tantum malum ruere, si divino iudicio nulla origo debetur pena vitiosa?* Et alibi contra Manichæos qui quasi commentitium deliramentum Catholica religionis peccatum originale ridebant, ex ignorantie & concupiscentie feccitate, & malignitate fructuum inde nascentium, velut argumento nixus qualibet probatione notiori clamat Augustinus: *Penam esse nemo ambigit. Penam esse quis dubitet? Si pena, ergo, impossibile est non præcessisse peccatum, ut vos Manichæi fingitis. Nam ut statim probans adjicit: Quis*

^A *de omnipotentia Dei, non impediens ista mala aliunde irruentia, & iustitia, intelligentis ea sine culpa, dubitare dementis est, iusta hæc pena est & pro peccato aliquo penditur.* Ecce contra Manichæos naturam talem statuentes esse naturaliter, & ex ipsa videlicet tantorum malorum turpitudine & magnitudine, peccatum antecessisse talem penam conficit. Cum enim, ut subjungit, non potuerit infligi à iusto Deo, nec ab alio potentiore, qui bonum tanquam invalidum terrendo aut configendo superaret, non potuit in naturam humanam nisi per portans iniquitatis ac secute damnationis irrepere. Vnde rectissime, sanctissime, & naturalissime concludit argumentationem illam Augustinus; *Relinquitur ergo, ut hæc iusta pena de damnatione hominis veniat.* Et rursum: *Nam sunt revera omni peccanti anima dno illa penaliter, ignorantia & difficultas.* Cum igitur adversus duas diversas adversalque inimicorum acies, Pelagianos & Manichæos, quorum utriusque concupiscentiam & ignorantiam naturæ sine iniquitate precedente concreatam esse statuebant, tam in initio conversionis quam in fine consummationis vite, ex ipsa sola utriusque natura, eas penas esse velut invicta rationatione concludat, nihil profecto evidentius est, quam vel Scholasticos vel Augustinum falli. Si Scholastici recte docent posse esse puræ nature confectaneas, sicut hoc idem ipsum re ipsa dicebat contigit Iulianus, & non multum discrepanti modo Manichæus, profecto turpiter errat Augustinus. Hoc enim ex natura ignorantie & concupiscentie, & effectuum indenscentium conficit, ut factu impossibile, quod illi factum, Scholastici verò fieri posse tanquam verissimum docent. Quod si tanti magistri dignitas, victorie de utrisque reportata auctoritas & Ecclesie per ejus doctrinam triumphantis honor, nihil aliud nos opinari sinunt, nisi verissimum esse quod ipse velut invictum adversus eos tota vita pressit; Scholasticos in hac re tantum à veritatis tramite discessisse necessarium est quantum ab Augustini doctrina discessere.

FINIS.

